

Asia: VN/12977/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Apteekkariliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain 85 §:n ja Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain 18 b §:n muuttamisesta.

Pidämme esityksen tavoitetta keventää arvonlisäverotusta erityisesti elintarvikkeiden osalta ymmärrettävänä ja taloudellisesti perusteltuna, koska sen voidaan odottaa tukevan kuluttajien ostovoimaa ja hillitsevän ruoan hinnan nousua. Lähtökohtaisesti on myönteistä, että lääkkeet ovat alennetun arvonlisäverokannan piirissä. Lääkkeiden osalta muutosta voidaan pitää kuluttajavaikutuksiltaan vähäisenä sekä hallinnollisesti raskaana.

Toistuvien veromuutosten haitat

Lääkkeiden arvonlisäveroa korotettiin vuonna 2024 kymmenestä prosentista 14 prosenttiin, ja nyt esitetään sen alentamista 13,5 prosenttiin vuoden 2026 alusta. Vaikka prosenttimuutokset vaikuttavat pieniltä, ne aiheuttavat merkittävää työtä ja kustannuksia monille toimijoille.

Apteekkien lisäksi tilitoimistot, lääketukut, viranomaiset sekä apteekkialan tietojärjestelmiä ja -palveluita tuottavat yritykset joutuvat päivittämään järjestelmiään ja muuttamaan toimintatapojaan. Hallinnollista kuormitusta lisäävät laskutus-, raportointi- ja varastohallintajärjestelmien muutokset sekä henkilöstön koulutus näihin muutoksiin.

Lisäksi apteekkitoimialalle on suunniteltu toteutettavaksi lukuisia muitakin lainsäädännöllisiä muutoksia juuri vuodenvaihteessa, mikä lisää entisestään hallinnollista kuormitusta ja työmäärää eri toimijoilla. Vuodenvaihte on apteekeissa vuoden kiireisintä aikaa.

Arvonlisäverokantojen muutosten tulisi olla mahdollisimman harvinaisia ja ennakoitavia, jotta ylimääräiseltä hallinnolliselta taakalta ja muutostöiltä välttyttäisiin. Myös siirtymäaikoihin ja järjestelmämuutoksiin tulisi varata riittävästi aikaa.

Vaikutus kuluttajiin

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan lääkkeiden osuus on noin kaksi prosenttia yli 64-vuotiaiden kotitalouksien kulutusmenoista, kun kaikkien kotitaloustyyppien keskimääräinen osuus on noin yksi prosentti. Esitetyllä veromuutoksella ei näin ollen ole lääkkeiden osalta suurta merkitystä kuluttajien kokonaiskulutusmenoihin.

Yleisestä inflaatiokehityksestä huolimatta, erityisesti reseptilääkkeiden hinnat laskevat. Voimakkain lasku reseptilääkkeiden kuluttajahintoihin alkoi vuoden 2009 jälkeen, kun Suomessa otettiin käyttöön apteekkien lääkevaihtoa täydentävä lääkkeiden viitehintajärjestelmä. Myös itsehoitolääkkeiden hintakehitys on ollut hyvin maltillista ja huomattavasti alle yleisen inflaatiokehityksen.

Ehdotetun arvonlisäveron puolen prosenttiyksikön lasku siirtyy täysimääräisesti reseptilääkkeiden hintoihin, koska reseptilääkkeiden hinnat ovat Suomessa täysin säänneltyjä. Lääkkeiden osalta puolen prosenttiyksikön arvonlisäveron lasku on kuluttajalle kuitenkin melko vähäinen hinnanmuutos, erityisesti peruslääkkeissä, jotka ovat jo valmiiksi kohtuuhintaisia.

Vaikutukset valtiolle

Ehdotetun alennetun arvonlisäverokannan alentamisen arvioidaan vähentävän valtion arvonlisäverotuottoja vuositasona nettovaikutuksiltaan n. 140 miljoonaa euroa. Lääkkeiden osalta nettovaikutukseksi on laskettu esityksessä yhdeksän miljoonaa euroa. Reseptilääkkeiden osalta osa arvonlisäveron pienenemisestä näkyy myös julkisten lääkekorvausmenojen määrän pienenemisenä. Kela arvioi, että esitetty arvonlisäverokannan alentaminen vähentäisi lääkekorvauksia 8,7 miljoonaa euroa. Summat ovat epäjohdonmukaisia, koska lääkekorvausmenojen pieneneminen on aina pienempää kuin arvonlisäverotuottojen pieneneminen.

